

ישראל אלדד

עם "נורמלי" (פחות או יותר) וחשוב מזה כרגע כמדינה נורמלית (???) מתרחשים אצלנו משברים נורמליים. עדיין לא הגענו ב"ה (האם אין אותו ב"ה פוגע ב"אובייקטיביות" הנדרשת של העיון?) למשבר דמוקרטיה נוסח איטליה, על חילופי ממשלות תכופים כל-כך, ולא כל השרים מושחתים כבאיטליה. יש אבטלה, אך היכן, אפילו במערב המשגשג כלכלית, אין אבטלה? ישנה התדרדרות חברתית, סמים, פורנו, תקשורת שתלטנית וכו' וכו'. יש קו משותף ואפילו על דרך ההשפעות ההדדיות לפגעים רבים, אם כי ארץ ארץ וגונוניה, מדינה מדינה ומושחתיה. ואף על פי כן ישנם משברים בישראל, שכמותם איננו מוצאים בגויים. כי אין בגויים דומה לגורלנו, ולסיטואציות המיוחדות המתהוות מיוחדנו לטוב ולמוטב. כשם שכל השנאות ששנאנו הגויים בתקופות ומקומות רחוקים זה מזה ובכל מיני אמתלות וצורות, אף סותרות זו לזו (על קפיטליזם ועל קומוניזם, על הולדת ישו ועל צליבתו, על התבדלות ועל התבוללות) מתמקדות ב"מיתוס" אברהם בכבשן האש של נמרוד, על "חטא" ניתוח האלילים (בלשון היטלר: היהודים שתלו את המוסר ואת המצפון בעולם נגד העולם הבנוי על אילי הטבע, ולא הרוח). ככה כל המשברים הפנימיים בתולדותנו מתמקדים במחלוקת שמואל עם העם הרוצה מלך (משמע מדינה) "ככל הגויים".

מחלוקת זו מתחוללת בתקופה בה גורל הארץ עומד להכרעה. ארץ-ישראל או ארץ פלישתים שממרכוזם בעזה ואחיותיה, בערים הפלישתיות, שואפים פנימה וההרה, מזרחה וצפונה. הנביא מתנגד למלוכה. יש תקדים מימי השופטים, גדעון (ה' ימשול בכם), כמו ניהא לו במשטר השופטים, משטר כמעט אנרכיסטי, ועד ל"ציונות" נוסח אחד-העם או בובר מזה, ורבני החרדים בארה"ב ובארץ וישעיהו ליבוביץ מזה, על כל גונוניהם והצד השווה בכלום: מהות היהדות איננה פוליטית מדינית, כי אם דתית, רוחנית. מי על תרי"ג מצוות ומי (נוסח בובר) דיו ב"ג מצוות, העיקר לא במתכונת גויית של מדינה.

לא הועילה תורה שקבעה מפורשות "שום תשים עליך מלך", לא הועילה ההכרעה האלהית הישירה של אלהים המצווה, הכופה ממש על שמואל להמליך מלך, אם את שאול, אם את דוד כובש כל הארץ, כובש ירושלים, המקים את המלכות והופכה להיות גם חזון לעתיד.

אחרי מרד בר-כוכבא שככה המחלוקת העיקרית וחז"ל ביצרו את "מדיניות השלום" בפסיקה: האיסור לעלות בחומה, המשמש עד היום בסיס אידיאי למחנה הדתי האנטי-ציוני. מכאן נובע הצידוק המוסרי להשתמטות מגיוס בני ישיבה לצה"ל

כשכל הנביאים המנבאים גאולה מעמידים את בית דוד כערוכה לחוסן פיסיו ועצמאות רוחנית ומוסרית כאחת. ודאי שגם קבלת עול מלכות ארצית - כניעת שמואל לעם ולשם - איננה פוסרת מעול שמים: מלך כותב לו ספר תורה (משמע בלשון גויית: מלוכה קונסטיטוציונית, והתורה היא הקונסטיטוציה. סנהדרין כמוסד מחוקק עליון, למרות המונח והצורה היווניים, אך מוטב סנהדרין בלשון יוון המחוקקת חוקי פרושים מאשר כנסת בלשון עברית המחוקקת חוגי גויים...), עד "יד חזקה" שכל כולה חוקה לימי גאולה ושלטון ישראל. עובדה היא ואין להכחשה, אם כי במאוד מאוד הייתי רוצה חלקו הראשון של המאמר התפרסם בגיליון הקודם.

להפריכה: בימי בית שני, עד מלכות הרשעה של אנטיוכוס הרביעי, חי העם היהודי בארצו באוטונומיה מלאה, ללא מלך משלו. חמור מזה, אף ללא ניסיון לפרוק עול מלכות פרס ויוון (כאמור עד גזירות אנטיוכוס). והרושם הכללי מכל אותה תקופה - ארבע מאות שנים! שיש שביעות רצון בעם, או ביישוב, וחיים יפים ושקטים מלווים בפוריות רוחנית שניצניה בתחום ההלכה ואף בשירה (בן סירא, למשל).

המצוקה, הפעם מצוקה דתית רוחנית, היא שהולכה למרד ולעצמאות מדינית. מרד בר-כוכבא בחסותו הרוחנית האדירה של ר' עקיבא, היה ניסיון, כמעט אחרון לחדש מלכות בנוסח בית דוד, "ארץ ושמים נוסדו יחד" בנוסחתו של רשב"י למחלוקת בית-הלל ובית-שמאי מה נברא תחילה ומשום מה, אני משער שמאחורי ויכוח פיסיו ומטפסי זה מסתתרת גם המחלוקת העתיקה: "ככל הגויים" או לא "ככל הגויים". אל נשכח עם זאת שגם אלה מהקדמונים שהתנגדו למלוכה - גדעון ושמואל שהוזכרו לעיל - לא היו יונים צחורות, רחמנים בני רחמנים. שמואל במו ידיו משסף את ראשו של מלך עמלק (זכורה עדיין שתדלנותו של מרטין בובר לחון את אדולף אייכמן בשם

חטא המרגלים

האם "ככל הגויים בית ישראל"? מחלוקת זו מתחוללת בתקופה בה גורל הארץ עומד להכרעה. התשובה החילונית שניתנה: כן - "ככל הגויים" (מדינה דמוקרטית, הומניסטית, חילונית). תשובה שהתחברה במציאות הישראלית דווקא לקוטב השני - המחנה החרדי. גם הוא רואה, בעצם, במדינת

"מוסר היהדות", וגדעון בונה מזבח לה' וקורא למזבח "ה' שלום" ויוצא... למלחמה על המדיינים, ובשובו מנצח הוא נוקם נקמת דם בערים הישראליות ששיתפו פעולה ("סוון" שכוה) עם האויבים. אחרי מרד בר-כוכבא כמו שככה המחלוקת העיקרית וחז"ל ביצרו את "מדיניות השלום" בפסיקה: האיסור לעלות בחומה, המשמש עד היום בסיס אידיאי למחנה הדתי האנטי-ציוני. מכאן נובע השורש האדיאולוגי, כמעט הצידוק המוסרי, להשתמטות מגיוס בני ישיבה לצה"ל. הוכחה נוספת לתיוה המרכזית של רשימה זו: לכל המשברים שלנו יש שורשים עמוקים, גם לטוב וגם לרע, גם לנחשונים, גם לדתן ואבירם. לא משבר בלבד כי אם תהום פעורה כמו מתמדת כל עוד יש היתר והכשר של גדולי תורה ליהודי אותנטי שם וכאן להמשיך בגוליות, גם לאחר שואה, ועם קיומה של מדינת ישראל בארץ-ישראל. זו מחלה ממאירה, גם אם לא קטלנית. למה לא, אם לא מתים לפני שמושמידים...

ומכיוון שהציונות היא פרי שני השורשים - מאו המהפכה הצרפתית - שורש חיובי של הרצון להתמיד בלאומיות היהודית גם בימי האמנסיפציה ובהשפעת המערב על כל החיים, וגם בעוצמה הרוחנית שהתגלמה ביהדות התורה יד ביד עם התגברות שנאת ישראל שוב על רקע מיתוס נמרוד וכבשנו. דווקא המנדלסוניים, הפרוידים, המרכסים,

במימד הרביעי הסמוי

אלה, אפוא, שלושת המימדים של המשבר בישראל: מימד פוליטי, מימד היסטורי ומימד אמוני. שלושתם גלויים אם כי צריכים לימוד וראייה פרספקטיבית רחבה ורחוקה. אך יש כמוכן גם מימד רביעי והוא ממש מטאפיסי (כולל ההגבלה שהגבלתי את המושג אצלנו, אצלנו לא מתה הפיסיקה).

אין צריך לומר שמשורש שורשינו אין היהדות יכולה לקבל התרחשות ללא ההשגחה, ללא מישהו שמעומק וממרחק השמים ציווה או לפחות איפשר את ההתרחשות (כולל השמד, כולל - אפילו -

הציונות היא פרי שני השורשים. האחד - חיובי, שהוא הרצון להתמיד בלאומיות היהודית גם בתקופת האמנסיפציה, מתוך עוצמה רוחנית שהתגלמה ביהדות התורה. ואילו השני הוא פרי המחלוקת האם "ככל הגוים בית ישראל?"

ההשמדה, אך גם כולל גם הקמת מדינת ישראל. וכלפי מימד רביעי זה, הסמוי מן העין וגם מן השכל, אך מצוי וקיים בלב, כלפי ההשגחה העליונה, חייבים, על כל פנים לפי אופיים של אברהם אבינו, של נביאים קדמונים, של איובים ושל ר' לוי יצחק ברדיצ'באיים, ועד למשורר הנבואי של ימינו - אצ"ג, רשאים, ואולי אף חייבים לשאול: עד מתי ולשם מה, ריבונו של עולם! ובלשון הקרובה לנו היום, ולי במיוחד, בזה הנוסח:

בא זמן ועליך לבחור: להיות אב־אלקים
כאשר נכספנו מאז,
המברך את עמו אל אתו וסדנו, על חרבו ושירו,
בין יאור ונהר;
ונכון יהי בית המקדש על ההר: חסנו ופארנו לך.
נהיה יהודים בטלית ותפילין בתורה ודעת ועמל,
שדמם דם מלכות: בר־שילם־ומגן;
יהודים, שכתר דוד בארצם וחרבו המבורכת
מונחת בנדן על דייק; ...
או שאתה מכריז ומודיע: אתם פטורי־הר־סיני!
ואתכם הצדקה, ולי תוגת־פנים - -
הייתם נאמנים עד כלות נפש ודם־כל־גוויה;
טובים מכם לאלקים, לא יהיו לאלקים עוד!
מנעו עיניכם מלדלג על פסגות ומהלוך בשמים.
לכו בגיא ופשוטו במישור הטוב.
וראו: מה נאה אילן זה, מה נוצץ נהר זה! ...
לימדו מאומות העולם את הטוב והרע
ועשו כאשר טוב לבשרכם.
ולי לוי יצחק מברדיטשוב ודאי יהיה כה עצוב
עד־אין־דומה לעצבי: ...
לכאן או לכאן!
אני, לוי יצחק מברדיטשוב, דורש תשובת רם!
ענה, אל־אין־זה־הכל?
עוד הלאה והלאה כשטוף ים לבלִי חוק,
תחת הרבה־מאוד־שחק־עירום?
לא־לא!

באחרונה מרבים אצלנו ב"פריימריס". בחירות מוקדמות. שמא זה הפריימר שבפריימר, המוקדם לכל קדום? זה השורש שבנו, לא במקרה, ועלינו לבחור, לשוב ולבחור, לבל נחוש חלילה את קץ כל הדרכים. ובלשון הנאה של מתן תורה - לא חלילה מתן תורה חדשה אנו צריכים, כי אם מתן תורה חדש־ודאי, ישראל מיסודא דדוכרא. ●

עוררו את השנאה עד לאושוויץ, וכך נבעה הציונות משני שורשים. הועלתה המחלוקת בתשובה לשאלה "ככל הגויים", עד לקיטוב מלא. כן, ככל הגויים. נורמליזציה - מזה, כולל ההתבססות על הטובים שבגויים, אנשי השוויון בכל צורותיו, הלבנות והאדומות, הסגולה היתה ההתבדלות, הסגולה, בייחוד זו המחייבת תורה ומצוות, היתה מיושנת, על כן מדינה ככל המדינות המתוקנות והתרבות האירופי־אמריקנית היא התרבות בה"א הידיעה, על כן "פלורליזם" ו"דמוקרטיה" ו"דת היא עניינו האישי של הפרט" (דבר מופרך על פי היהדות השורשית ובכל תולדות האומה), על כן המפלצתיות של הצירוף: שולמית אלוני שרת התרבות דווקא, אחת מהלוחמות המרכזיות לתרבות ההסתגלות לחיסול הסגולתיות. ובקוטב השני - ההתחרדות, כולל החלשת הכיפה הסרוגה לעומת התחזקות הכיפה השחורה, הנוגדת כל הסתגלות, עד למסקנה: לא לציונות, משמע גם לא למדינה בכלל. גם ראשי אגודת ישראל דנו לא מכבר באפשרות להצטרף לקואליציה בעצם ימי המו"מ על נסיגה מיהודה ושומרון. כל מיני תנאים ליהדות אוטנטית זאת, אך לגמרי לא תנאי החוקה בארץ־ישראל. במרכז ארץ־ישראל - זה לא איכפת להם. מבני

המימד האמוני

ישראל מדינה "ככל הגוים", שהוא אינו אלא גולה בתוך אותה מדינה.

אסכולת היהדות האמיתית הקדומה, זו של מתתיהו ויהודה המכבי, ובעיקר: זו של רבי עקיבא, אסכולת מרכז הרב, בני עקיבא, גוש אמונים - דווקא היא, שראוי לה שתהא הסמן ההיסטורי - נדחקה החוצה

המרגלים הם, גם אם מניחים תפילין של רבנו תם. ולא כלי־כך תם. ועל כן גם האפשרות המפלצתית של קואליציה ש"ס־ר"ץ משני הקטבים. מדינת ישראל לדעת החרדים דינה כמדינה של גויים שאנו אזרחים בה בתנאי שמניחים לנו לחיות על פי התורה ולא איכפת לנו מלחמות הגויים או גורל המדינה. דינא דמלכותא - דינא, גם אם מלכות זו שמה ישראל (אגודת ישראל, ויותר מזה ש"ס, גורסת בשינוי קל: דינר דמלכותא - דינר). בעוד שהמחנה המכוונה חילונית מניח ברוב חסדו לחרדים לחיות חיים אוטונומיים משלהם, מה עוד - וכאן נקודת המוקד והכאב בהתרחשות האקטואלית הרת האסונות עדי חורבן - שחלק גדול של מחנה חרדי זה (גם מאלה שטרם הצטרפו לממשלה), לא יעלה בחומה למנוע נסיגה מארץ אבות. לא ילחמו אפילו על ירושלים ובנותיה, דיים בבני־ברק ובנותיה.

זהו המשבר במעמקים ההיסטוריים, ולפי אסכולת היהדות האמיתית הקדומה, זו של אלהים המצווה על שמואל להמליך מלך, זו של מתתיהו ויהודה המכבי, ובעיקר: זו של ר' עקיבא, אסכולת מרכז הרב, בני עקיבא, גוש אמונים, אסכולה שמן הראוי היה שתהיה הסמן ההיסטורי, שלב שני לאחר הכיבוש הפיסי וההתנחלות. ודווקא מחנה לגיטימי ביותר זה נדחק החוצה.

מתוך נאמנות לארץ השקולה כנגד - ולא חלילה נגד - השמים.